Autor admin
Ponedjeljak, 18 Studeni 2024 13:40

Tematska sjednica Vlade FBiH: Prvi korak u fiskalnoj reformi

-

Vlada Federacije Bosne i Hercegovione je, na današnjoj tematskoj sjednici o fiskalnoj reformi održanoj u Sarajevu, na prijedlog Federalnog ministarstva finansija utvrdila Nacrt zakona o fiskalizaciji transakcija u Federaciji BiH i Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dohodak.
Ove zakone, koji su prvi korak u fiskalnoj reformi Vlade, uputila je u parlamentarnu proceduru.

Nacrt zakona o fiskalizaciji transakcija u Federaciji BiH

Utvrđenim Nacrtom zakona o fiskalizaciji transakcija u Federaciji BiH, koji se upućuje u dalju parlamentarnu procedure, uređuje se obaveza izdavanja računa, elektronski fiskalni sistemi koji se koriste za izdavanje računa, obaveze evidentiranja transakcija,
sistem nadzora u oblasti fiskalizacije transakcija, kaznene odredbe, kao i druga pitanja od značaja za fiskalizaciju na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Svrha ovog zakona je sprečavanje utaje poreza kao rezultat neformalne ekonomije korištenjem tehnoloških sistema koji omogućavaju sigurne informacije u realnom vremenu, za svaku transakciju u Federaciji. Ovim zakonom vrši se usklađivanje s Direktivom Europskog parlamenta i Vijeća 2014/55/EC od 16. aprila 2014. godine o elektronskom izdavanju računa u javnoj nabavci.

Kako je obrazložio predlagač, proces fiskalizacije prometa odnosno transakcija u privredi Federacije BiH nije nepoznat, jer postoji sistem fiskalizacije uređen Zakonom o fiskalnim sistemima koji je donesen 2009. godine, a implementiran od 2010/2011.godine. Međutim, s obzirom da proces fiskalizacije koristi tehničko-tehnološka riješenja, te da se proces fiskalizacije integriše u poslovanje poslovnih subjekata, postojeći pravni okvir nije dostatan da prati razvoj informacionih tehnologija i razvoj digitalizacije poslovanja privrede.

Navedeno je da je reforma fiskalizacije glavno opredjeljenje Vlade Federacije BiH s ciljem minimiziranja neformalne ekonomije kroz modernizaciju poreznog sistema, te pružanja bolje javne usluge građanima i privredi, a istovremeno poboljšanje naplate javnih prihoda. Ocjenjuje se da je glavno sredstvo borbe protiv utaje poreza zdravo zakonodavstvo, posljednji tehnološki uređaji i informacije u realnom vremenu.

Dodaje se da se ograničenja postojećeg pravnog okvira ogledaju u fragmentiranosti izvještavanja, odnosno neuslađenosti transakcija koje se evidentiraju prema važećem pravnom okviru fiskalnih sistema u odnosu na transakcije koje su predmet PDV-a. Ista neusklađenost odnosi se i na lica koja su obveznici fiskalizacije odnosno predmet izvještavanja o transakcijama. Dalja fragmentiranost ogleda se u i nepotpunosti podataka o transakcijama o kojima se izvještava, što sprečava vršenje analiza rizika ili automatske obrade podataka u svrhu ciljanog nadzora.

Značajno ograničenje postojećeg sistema fiskalizacije jeste što pravni okvir ne prati modalitete poslovanja kao što je npr. ekonomija platformi koja uključuje internetska tržišta, društvene mreže, internetske trgovine, stranice za uporedbu cijena i sl. Predlagač zakona dalje navodi da ono što doprinosi poreznim prevarama i utaji generalno, jeste činjenica da je u proteklom vremenu, razvoj tehnologije izmjenio način obavljanja djelatnosti, te način komunikacija između subjekata, što je uticalo na ubrzani razvoj digitalizacije poslovanja subjekata. Kroz iskorištavanje novih tehnologija i IT rješenja povećani su modaliteti poreznih prevara i evazije poreza (indirektni i direktni porezi). Naposljetku, predlagač zakona obrazlaže da je postojeća kaznena politika stilmulirajuća, jer je isplativije platiti kaznu za neevidentiranje transakcija u odnosu na iznos poreza koji se utaji tim neevidentiranjem. Porezna uprava FBiH u provođenju svojih aktivnosti uočila je da se ne izdaju računi, ili izdaju drugi dokumenti umjesto računa, ili izdaju račune samo nepoznatim korisnicima, ili storniraju računi bez osnove. Posmatrajući sa aspekta svijesti obveznika, u uslovima, kada ne postoji efikasan mehanizam kontrole, to istovremeno predstavlja i svojevrstan poticaj obvezniku da na različite načine izbjegava evidentiranje transakcija i fiskalizuje iste, iz razloga jer su mogućnosti kontrole ograničene, te svjesno preuzima rizik, računajući iznos prekršajne kazne kao isplativ trošak.

Također, predlagač zakona obrazlaže da je posljedica neiskazivanja prometa manje plaćanje poreza, pri čemu budžeti ostaju bez sredstava za izmirivanje socijalnih ili zdravstvenih ili okolišnih ili drugih zajedničkih potreba društva, te da naplaćeni iznosi od kupca, ali bez izdatog računa omogućava pojedincima ili subjektima punjenje privatnih džepova.

Predloženo sveobuhvatno rješenje u Zakonu omogućava transparentnost transakcija, povećanje njihove formalizacije, smanjenje porezne evazije, kao i doprinos podizanju svijesti o plaćanju poreza, a između ostalog, ima za cilj sprečavanje pranja novca u prvom redu.

Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dohodak

Utvrđeni Prijedlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dohodak u parlamentarnu proceduru upućuje se po skraćenom postupku. U Zakonu o porezu na dohodak u dijelu prihoda koji ne ulaze u dohodak od nesamostalne djelatnosti i koji ne podliježu oporezivanju dodaje novi stav koji glasi “novčane naknade zaposleniku na ime dijela plaće za radni učinak shodno važećim propisima o radu, do 200 KM mjesečno, za period od dana početka primjene ovog zakona do 31.12.2025. godine.“

Prijedlogom je propisano i da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenim novinama Federacije BiH, a primjenjuje se od 1.1.2025.godine.

Kako je navedeno u obrazloženju, s obzirom na potrebu za hitnom mjerom u 2025. godini, koja bi omogućila poslodavcima povećanje plaća zaposlenika bez poreznog opterećenja, predloženo je izuzeće dijela prihoda, odnosno plaće, od oporezivanja.

Ovaj prijedlog ima za cilj motivirati poslodavce da zaposlenicima omoguće veće neto prihode, što može dovesti do veće potrošnje i podrške ekonomskom rastu. Time se smanjuje finansijsko opterećenje za zaposlenike koji zarađuju ispod određenih pragova, čime se povećava njihova kupovna moć i poboljšava kvaliteta života. Istovremeno, izuzeće prihoda povezano je s radnim učinkom zaposlenika prema poslodavcu, što stvara pozitivnu sinergiju između njih, rezultirajući obostranim pozitivnim učinkom. Predloženo izuzeće dijela prihoda na ime radnog učinka ima svrhu da dodatno potakne produktivnost i motivaciju na tržištu rada.

Podsjeća se i da je Vlada Federacije BiH tokom 2024. godine podržala povećanje prihoda fizičkih lica u saradnji s poslodavcima, omogućujući isplatu neoporezive pomoći do 2.768 KM.

Obrazloženo je i da se Zakonom o dopuni Zakona o porezu na dohodak istovremeno osigurava provođenje jedne od niza mjera rasterećenja poslodavaca u što kraćem roku, odmah od dana njegove primjene 1.1.2025. godine.